

Notat om proces for oprettelse af nyt gymnasium

Dette notat er udarbejdet på baggrund af et møde afholdt den 29. oktober 2024 med Københavns Kommune m.fl., da kommunen ønsker nærmere vejledning om etablering af en gymnasial institution i forbindelse med udbygningen af Nordhavn.

Notatet har karakter af at være en generel vejledning om etablering af institutioner og institutioners oprettelse og placering af udbud.

Afslutningsvist er der indsat et kort afsnit om reglerne for kommunale anlægstilskud.

Etablering af ny institution

En reguleret institution kan blive oprettet på flere forskellige måder, bl.a. afhængig af, hvem der er initiativtager, herunder om det er et lokalt eller et ministerielt/politisk initiativ.

Lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. ([AGV-loven](#)), jf. lovbekendtgørelse nr. 146 af 14. februar 2024, regulerer i kapitel 2 en AGV-institutions oprettelse og nedlæggelse.

Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”§ 3. Børne- og undervisningsministeren kan oprette en ny institution, hvis den indgår som et hensigtsmæssigt led i opfyldelsen af konstaterede eller forventede behov for sådanne institutioner. Børne- og undervisningsministeren fastsætter institutionens vedtægt.”

Bestemmelsen indebærer, at Børne- og undervisningsministeren kan oprette nye statslige selvejende institutioner, hvis institutionerne indgår som et hensigtsmæssigt led i opfyldelsen af konstaterede eller forventede behov for sådanne institutioner. Tillige medfører bestemmelsen, at det er ministeren, der fastsætter den nye institutions vedtægt.

18. november 2024

Sagsnr.: 24/34736

Center for Ungdomsuddannelser
DAK

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Teglholmsgade 1
2450 København SV

Telefon: +45 33 92 50 00

Mail: stuk@stukuvvm.dk
www.stukuvvm.dk

CVR-nr.: 29634750

Børne- og
Undervisningsministeriet

For institutioner for erhvervsrettede ungdomsuddannelser (uden for den offentlige forvaltning) har ministeren mulighed for at *godkende* oprettelsen af en institution, hvis den indgår som et hensigtsmæssigt led i opfyldelsen af konstaterede eller forventede behov for en sådan institution. I tilfælde af at ministeren skal have mulighed for at oprette institutioner for erhvervsrettet uddannelser, vil der skulle tilvejebringes hjemmel svarende til bestemmelsen i AGV-loven.

Proces for oprettelse af en ny institution

Der er ikke blevet oprettet nye selvstændige institutioner på Børne- og Undervisningsministeriets område i dette årtusind¹. Ud over ved fusioner og spaltninger af allerede eksisterende institutioner, er der ingen nyere erfaringer med oprettelse af enkeltstående institutioner. Der findes derfor ikke – hverken lovgivningsmæssigt eller efter praksis – en fast procedure for, hvordan en enkeltstående institution oprettes.

Flere forskellige processer vil kunne lede frem til oprettelsen af en reguleret institution. Processen afhænger af omfang og forankring. Såfremt initiativet er lokalt, vil der skulle ansøges om at oprette en institution.

Hvis initiativet kommer fra ministeriet, afhænger processen af, om der er tale om

1. en ny institution med et nyt udbud
2. en ny institution som skabes af udbud fra eksisterende institutioner
3. oprettelse af en ny institutionstype på basis af lovgivning.

Ministeriet har tidligere oprettet professionshøjskolerne og erhvervsakademierne i 2007, som efterfølgende er blevet ressortoverdraget til Uddannelses- og Forskningsministeriet og FGU-institutionerne i 2018. Alle tre institutionstyper blev oprettet ved lov og ved at flytte/omlægge udbud fra eksisterende institutioner til de nye institutionsformer.

Processen for oprettelse af enkeltinstitutioner kunne ske med udgangspunkt i modellen for oprettelsen af FGU-institutioner. Dette indebærer en proces, hvor ministeren udpeger en midlertidig bestyrelse, som på baggrund af en vedtægt eller et mandat får til opgave at forestå den konkrete institutionsoprettelse.

Hvor lang tid tager en proces med oprettelse af en ny institution

Der kan ikke siges noget generelt om, hvor lang tid det tager at oprette en institution. Det afhænger af en lang række forhold, herunder om oprettelsen er lokalt forankret, eller om den er initieret af ministeriet inden for gældende lov, eller om oprettelsen kræver ny lovgivning.

¹ Det bemærkes, at Ørestad Gymnasium blev bestemt oprettet af Københavns Kommune og byggeriet planlagt og igangsat. Inden byggeriet var færdigt, blev processen overhalet indenom af kommunalreformen pr. 1. januar 2007, så byggeriet blev færdiggjort af staten, og bygningerne blev sidenhen overdraget til det statsfinansierede selvejende gymnasium.

Herudover er der de praktiske forhold, som har indflydelse på hvornår en institution kan tages i brug. Såfremt der eksempelvis ikke allerede er en bygning, som er klar til indflytning, vil der kunne gå lang tid før, der kan oprettes en institution af hensyn til byggeri, renovering mv.

Ministeriet har erfaringer med fusioner/spaltninger. Disse er altovervejende initieret lokalt. Her kan en proces tage fra et halvt år og op til flere år. Dette afhænger typisk af, hvor afklarede de deltagende institutioner er i forhold til hvilken type institution den fusionerede institution vil skulle være. De økonomiske forhold spiller også en vigtig rolle.

Udgifter forbundet med oprettelse af en ny institution

Omkostningerne ved etablering af en ny institution afhænger af en række forhold, som skal præciseres, før der kan beregnes en pris. Herunder står spørgsmålet centralt om, hvorvidt institutionens bygningsmasse sammenstykket af eksisterende anlægsaktiver, eller om bygningsmassen skal helt eller delvist nyopføres. Endvidere vil der være betydelige udgifter til etablering af digital infrastruktur og lønudgifter til planlægning af transition til fuld undervisningskapacitet osv., som uddybes nedenfor. 0Det bemærkes, at oplistningen af udgifter ikke er udtømmende.

Bygninger

De selvejende institutioner under Børne- og undervisningsministeriet ejer i dag som udgangspunkt selv deres bygninger. De bygningsselvejende institutioner har herved en række muligheder for at disponere over deres ejendomme, bygge- og anlægsprojekter samt låneforhold.

Det bemærkes, at nybyggeri eller større ombygninger til mere end 70 mio. kr. i totalsum skal forelægges Finansudvalget i form af et aktstykke. Det vil være den nyoprettede institution, der gennem BUVM søger Finansudvalget om tilladelse til at opføre eller ombygge den konkrete bygning.

Derudover har institutionerne mulighed for at indgå lejemål. Ministeriet skal som udgangspunkt ikke godkende lejekontrakter, men hvis der er tale om særligt omfattende dispositioner kræver det ministeriets tilslutning, da sagen skal godkendes i Folketingets Finansudvalg i form af et aktstykke.

Følgende dispositioner skal forelægges for Finansudvalget:

- Lejemål med en uopsigelighed på 10 år eller mere, hvis lejeforpligtelsen opgjort for hele uopsigelighedsperioden under ét udgør 40 millioner kroner eller derover.
- Lejemål, der indeholder uopsigelighed, og hvor lejeforpligtelsen opgjort for hele uopsigelighedsperioden under ét udgør 70 millioner kroner eller derudover.
- Lejemål, hvortil der er knyttet usædvanlige byrdefulde vilkår, f.eks. særlig stort depositum eller anden forudbetaling, eller hvis

der skal afholdes større udgifter til indretning eller ombygning af det lejede.

Side 4/6

Der kan som udgangspunkt ikke indgås aftale om lejemål, der har karakter af finansiel leasing. Indgåelse af aftaler om finansiel leasing kræver forelægning for Finansudvalget uanset beløbsstørrelse.

Institutionerne må heller ikke uden ministeriets godkendelse sælge fast ejendom med henblik på at flytte hovedparten af institutionens tilskudsberettigede aktivitet til lejemål.

Institutionernes forvaltning af bygningerne er omfattet af Finansministeriets [budgetvejledning](#), hvortil der henvises for nærmere uddybning af forhold, som institutionerne skal overholde.

Der kan i øvrigt læses mere om ejendomsforhold for regulerede institutioner på [uvm.dk](#).

Udstyr, inventar og infrastruktur

Ved nyetablering af en institution skal der også investeres i nyt udstyr og inventar på én gang, og ikke ved løbende udskiftning, som tilfældet er for en institution, der har været i drift en årrække. Prisen herpå vil afhænge af institutionstype og sammensætning af institutionens udbud. I andre tilfælde vil der skulle tages stilling til, i hvilken udstrækning overdraget materiel kan genanvendes.

En ny uddannelsesinstitution skal også etablere en digital infrastruktur med pædagogiske, administrative og elevrettede netværk, som gør det muligt at understøtte optag, undervisning, registrering, opgaveaflevering mv.

En uddannelsesinstitution skal endvidere anskaffe et studieadministrativt system, som lever op til kravene i bekendtgørelsen om krav til studieadministrative systemer, hvoraf der pt. er 5-6 leverandører på markedet. Systemet gør det muligt at kommunikere med ministeriet vedr. økonomistyring, statistik, eksamen mv.

Løn og transition

Ca. 80 pct. af de fleste uddannelsesinstitutioners udgifter er løn til lærere, administratorer, pedeller og ledelse. I driftssituationen forudsættes disse udgifter almindeligvis dækket af taxametertilskud eller faste tilskud, som i større eller mindre grad varierer med uddannelsesaktiviteten. Lønudgifter i transitionsperioden med planlægning af undervisningen og øvrige undervisningsaktiviteter, inden skoleåret er begyndt og eleverne kommer på uddannelsesinstitutionen må dog kunne forventes.

Ovenstående vedrører oprettelse af en ny institution, men eksisterende institutioner har også mulighed for at oprette en afdeling, hvis ministeriet kan godkende dets stedlige placering.

Godkendelse af nye gymnasiale udbud

Ansøgningsproceduren for nye gymnasiale udbud (uddannelser) indebærer, at institutionen skal indhente udtalelser fra nærliggende institutioner og indsende disse sammen med ansøgningen til regionsrådet, som derefter giver en indstilling til børne- og undervisningsministeren.

Tre kriterier ligger til grund for vurderingen: sikring af fagligt bæredygtige miljøer, geografisk dækkende uddannelsesstilbud samt optimal udnyttelse af eksisterende kapacitet. Ansøgninger om nye gymnasiale udbud skal styrke lokal uddannelsesdækning og tage hensyn til eksisterende institutioners kapacitet og bæredygtighed. Det er børne- og undervisningsministeren, der ud fra en samlet vurdering, træffer afgørelse om etablering af nye gymnasiale udbud.

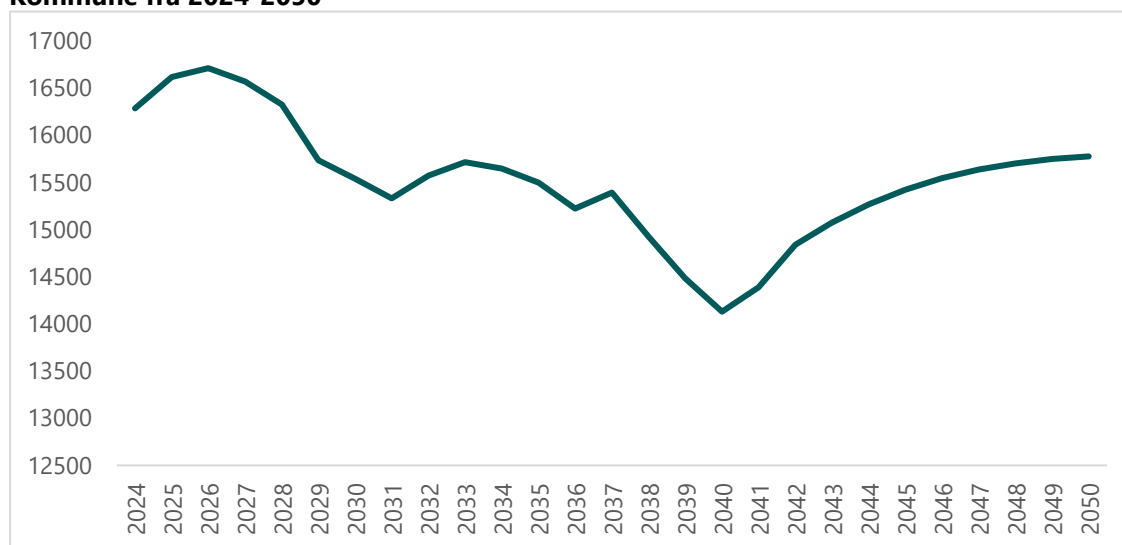
Der kan læses mere om udbud og godkendelsesprocedure på uvm.dk. På siden linkes der også til et [notat](#), der beskriver ansøgningsproceduren mere detaljeret.

Når STUK behandler ansøgningerne ses der bl.a. på det søgningsmæssige grundlag, og i den forbindelse er den demografiske udvikling relevant. STUK anvender generelt Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning (variabel FRKM124). Oftest ses der på den demografiske udvikling for en kortere årrække, fx en 5- eller 10-årig periode.

Befolkningsfremskrivning

Nedenfor har vi indsat en figur, der viser den forventede udvikling (fra Danmarks Statistik) i antallet af unge i alderen 15-17 i Københavns Kommune fra 2024 til 2050.

Figur 1. Forventet udvikling i antallet af 15-17-årige i Københavns Kommune fra 2024-2050

Kommunale anlægstilskud

Lov om institutioner for almen gymnasial uddannelse og almen voksenuddannelse m.v. (AGV-loven) § 32 behandler spørgsmålet om kommuners adgang til at yde lån og tilskud til almene gymnasiers anlægsudgifter og driftsudgifter. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”§ 32. Kommuner kan yde tilskud til institutionerne, jf. § 1, stk. 1, til anlægsudgifter ved etablering eller senere udbygning. Kommuner kan ikke yde tilskud til institutionernes driftsudgifter eller lån til driftsudgifter og anlægsudgifter.”

Bestemmelsens 1. pkt. hjemler, at en kommune kan yde anlægstilskud til en AGV-institution ved institutionens etablering og senere udbygning.

Bestemmelsen 2. pkt. indeholder forbud mod, at en kommune yder tilskud til institutionens driftsudgifter og lån til driftsudgifter og anlægsudgifter. Det indebærer, at det vil være i strid med § 32, stk. 1, 2. pkt., at en kommune yder en garanti for en institutions anlægslån.

Styrelsen lægger herved vægt på, at forbuddet mod kommunale lån til institutionens driftsudgifter og anlægsudgifter også indebærer et forbud mod kommunal garantistillelse for et lån, som institutionen optager til finansiering af institutionens anlægsudgifter.

Der er efter styrelsens vurdering af bestemmelsens ordlyd og lovforarbejderne til bestemmelsen ikke belæg for at antage, at et lovligt kommunalt anlægstilskud kan bestå af andet end engangstilskud til enkeltudgifter ved etablering eller senere udbygning, som eksempelvis en andel af købesummen. Bestemmelsen kan dermed ikke omfatte tilskud, der er nødvendig for eller understøtter f.eks. en låneforpligtelse, der ikke kan indgås mellem kommune og institution.

En tilsvarende bestemmelse er fastsat i [§ 31](#) i lov om institutioner for forberedende grunduddannelse og i [§ 16](#) i lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse, som er en videreførelse af erhvervslovens § 12 b.

Efter disse bestemmelsers lovforarbejder er den kommunale finansieringsadgang – ud over den lovbestemte bidragspligt – således begrænset til, at ”yde særlige anlægstilskud til institutionerne, som de måtte finde gavnlige, fx på baggrund af lokale forhold.” Det fremgår endvidere, at forbuddet ikke er til hinder for, at gaver kan gives på en anden måde end penge, f.eks. i form af en grund eller bygning.